

POZOROVATELSKÁ SOUTĚŽ

IHY 2007

Téma: *Stanovení okamžiku slunovratu z pozorování východů a západů Slunce*

Lenka Koritarová & Kateřina Nevolová

Úkol:

Na základě naměřených azimutů západů Slunce zjistěte datum letního slunovratu

Pomůcky:

buzola, fotoaparát, mapka pozorovacího místa

Postup:

- 1) Ze stálého pozorovacího místa měříme buzolou ve vhodné dny azimut západu Slunce a jeho hodnoty zaznamenáme do tabulky. Zároveň pořídíme fotografii obzoru a zapíšeme meteorologické podmínky, které si ověřujeme na internetových stránkách Českého hydrometeorologického ústavu (www.chmi.cz).
- 2) Zjištěné hodnoty azimutů vyneseme do grafu. V grafu určíme jeho maximum, což odpovídá datumu letního slunovratu. Prodiskutujeme chyby měření.
- 3) Na závěr přikládáme plánek, zobrazující zdánlivý pohyb Slunce po obzoru a mapku pozorovacího stanoviště.

add 1.)

Naměřené hodnoty:

Pozorování	Datum	Naměřený azimut
1.	26.12.2006	227°
2.	14.1.2007	232°
3.	21.1.2007	236°
4.	10.2.2007	244°
5.	18.2.2007	251°
6.	21.2.2007	254°
7.	11.3.2007	262°
8.	23.3.2007	270°
9.	28.3.2007	272°
10.	1.4.2007	275°
11.	4.4.2007	281°
12.	23.4.2007	289°
13.	1.5.2007	292°
14.	12.5.2007	299°
15.	18.5.2007	302°
16.	20.5.2007	302°
17.	16.6.2007	307°
18.	17.6.2007	307°
19.	18.6.2007	307,5°
20.	19.6.2007	308°
21.	24.6.2007	308°
22.	26.6.2007	307°
23.	14.8.2007	294°
24.	16.9.2007	270°
25.	14.10.2007	254°

add 1.)

Pozorování č.1 – 27.12.2006

Naměřený azimut: 227°

Teoretický azimut: 232° 03"

Západ Slunce: 16:06 hod

Meteorologické podmínky:

Teplota: 2°C

Rychlost větru: 12,4 km/h (mírný vítr)

Stav oblačnosti: skoro jasno

add 1.)

Pozorování č.2 – 14.1.2007

Naměřený azimut: 232°

Teoretický azimut: 235° 36"

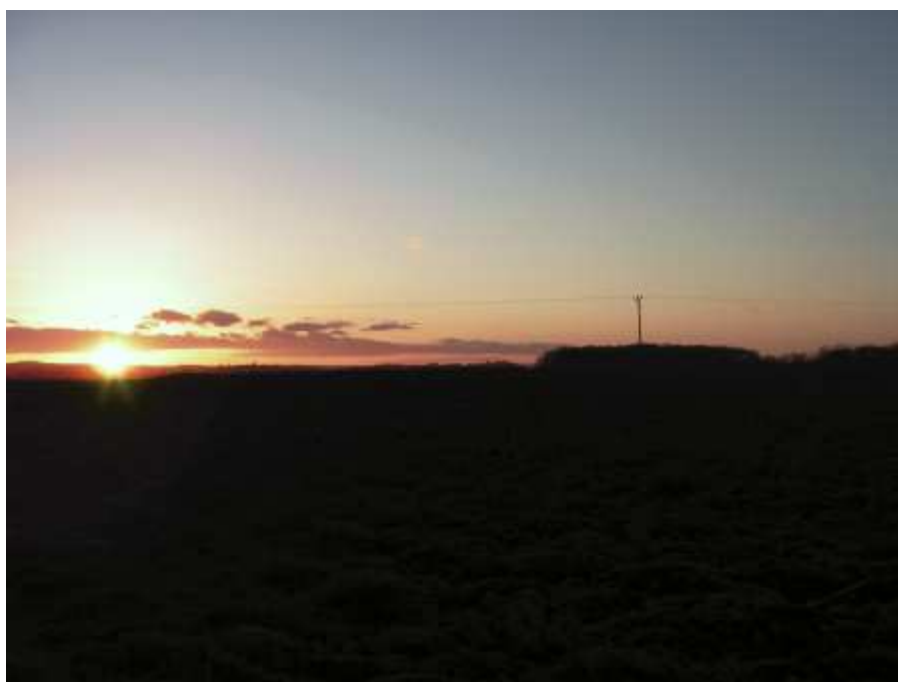
Západ Slunce: 16:26 hod

Meteorologické podmínky:

Teplota: 3°C

Rychlost větru: 21,6 km/h (dostí čerstvý vítr)

Stav oblačnosti: malá oblačnost

add 1.)

Pozorování č.3 – 21.1.2007

Naměřený azimut: 236°

Teoretický azimut: 238° 02"

Západ Slunce: 16:33 hod

Meteorologické podmínky:

Teplota: 2°C

Rychlost větru: 36 km/h (čerstvý vítr)

Stav oblačnosti: oblačno

add 1.)

Pozorování č.4 – 10.2.2007

Naměřený azimut: 244°

Teoretický azimut: 247° 17"

Západ Slunce: 17:07 hod

Meteorologické podmínky:

Teplota: 6°C

Rychlost větru: 7,2 km/h (slabý vítr)

Stav oblačnosti: skoro zataženo

add 1.)

Pozorování č.5 – 18.2.2007

Naměřený azimut: 251°

Teoretický azimut: 251° 40"

Západ Slunce: 17:12 hod

Meteorologické podmínky:

Teplota: 1°C

Rychlost větru: 21,6 km/h (dostí čerstvý vítr)

Stav oblačnosti: jasno

add 1.)

Pozorování č.6 – 21.2.2007

Naměřený azimut: 254°

Teoretický azimut: 253° 23"

Západ Slunce: 17:26 hod

Meteorologické podmínky:

Teplota: 6,5°C

Rychlost větru: 14,4 km/h (mírný vítr)

Stav oblačnosti: malá oblačnost

add 1.)

Pozorování č.7 – 11.3.2007

Naměřený azimut: 262°

Teoretický azimut: 264° 08"

Západ Slunce: 17:56 hod

Meteorologické podmínky:

Teplota: 6°C

Rychlost větru: 10,8 km/h (slabý vítr)

Stav oblačnosti: skoro jasno

add 1.)

Pozorování č.8 – 23.3.2007

Naměřený azimut: 270°

Teoretický azimut: 273° 18"

Západ Slunce: 19:20 hod

Meteorologické podmínky:

Teplota: 5°C

Rychlost větru: 5,4 km/h (vánek)

Stav oblačnosti: skoro jasno

add 1.)

Pozorování č.9 – 28.3.2007

Naměřený azimut: 272°

Teoretický azimut: 274° 32"

Západ Slunce: 19:23 hod

Meteorologické podmínky:

Teplota: 6,5°C

Rychlost větru: 21,6 km/h (dostí čerstvý vítr)

Stav oblačnosti: jasno

add 1.)

Pozorování č.10 – 1.4.2007

Naměřený azimut: 275°

Teoretický azimut: 276° 57"

Západ Slunce: 19:29 hod

Meteorologické podmínky:

Teplota: 8°C

Rychlost větru: 10,8 km/h (slabý vítr)

Stav oblačnosti: polojasno

add 1.)

Pozorování č.11 – 4.4.2007

Naměřený azimut: 281°

Teoretický azimut: 278° 45"

Západ Slunce: 19:34 hod

Meteorologické podmínky:

Teplota: 3°C

Rychlost větru: 10,8 km/h (slabý vítr)

Stav oblačnosti: jasno

add 1.)

Pozorování č.12 – 23.4.2007

Naměřený azimut: 289°

Teoretický azimut: 289° 35"

Západ Slunce: 20:03 hod

Meteorologické podmínky:

Teplota: 12,5°C

Rychlost větru: 3,6 km/h (vánek)

Stav oblačnosti: oblačno

add 1.)

Pozorování č.13 – 1.5.2007

Naměřený azimut: 292°

Teoretický azimut: 293° 34"

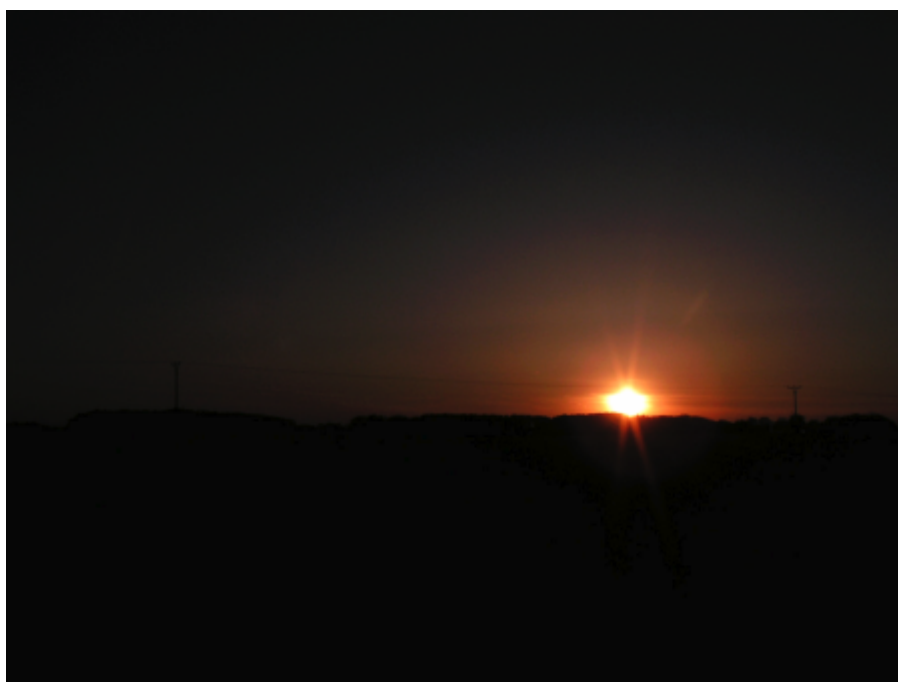
Západ Slunce: 20:15 hod

Meteorologické podmínky:

Teplota: 9°C

Rychlost větru: 7,2 km/h (slabý vítr)

Stav oblačnosti: skoro jasno

add 1.)

Pozorování č.14 – 12.5.2007

Naměřený azimut: 299°

Teoretický azimut: 298° 49"

Západ Slunce: 20:31 hod

Meteorologické podmínky:

Teplota: 14°C

Rychlost větru: 5,4 km/h (vánek)

Stav oblačnosti: polojasno

add 1.)

Pozorování č.15 – 18.5.2007

Naměřený azimut: 302°

Teoretický azimut: 301° 14"

Západ Slunce: 20:40 hod

Meteorologické podmínky:

Teplota: 8°C

Rychlost větru: 3,6 km/h (vánek)

Stav oblačnosti: jasno

add 1.)

Pozorování č.16 – 20.5.2007

Naměřený azimut: 302°

Teoretický azimut: 302° 06"

Západ Slunce: 20:43 hod

Meteorologické podmínky:

Teplota: 21°C

Rychlost větru: 7,2 km/h (slabý vítr)

Stav oblačnosti: malá oblačnost

add 1.)

Pozorování č.17 – 16.6.2007

Naměřený azimut: 307°

Teoretický azimut: 307° 58"

Západ Slunce: 21:08 hod

Meteorologické podmínky:

Teplota: 17°C

Rychlost větru: 7,2 km/h (slabý vítr)

Stav oblačnosti: jasno

add 1.)

Pozorování č.18 – 17.6.2007

Naměřený azimut: 307°

Teoretický azimut: 308° 02"

Západ Slunce: 21:09 hod

Meteorologické podmínky:

Teplota: 16,5°C

Rychlost větru: 3,6 km/h (vánek)

Stav oblačnosti: jasno

add 1.)

Pozorování č.19 – 18.6.2007

Naměřený azimut: 307,5°

Teoretický azimut: 308° 04"

Západ Slunce: 21:09 hod

Meteorologické podmínky:

Teplota: 18°C

Rychlost větru: 7,2 km/h (slabý vítr)

Stav oblačnosti: skoro jasno

add 1.)

Pozorování č.20 – 19.6.2007

Naměřený azimut: 308°

Teoretický azimut: 308° 07"

Západ Slunce: 21:09 hod

Meteorologické podmínky:

Teplota: 21°C

Rychlost větru: 3,6 km/h (vánek)

Stav oblačnosti: jasno

add 1.)

Pozorování č.21 – 24.6.2007

Naměřený azimut: 308°

Teoretický azimut: 308° 06"

Západ Slunce: 21:10 hod

Meteorologické podmínky:

Teplota: 16°C

Rychlost větru: 3,6 km/h (vánek)

Stav oblačnosti: skoro jasno

add 1.)

Pozorování č.22 – 26.6.2007

Naměřený azimut: 307°

Teoretický azimut: 308°

Západ Slunce: 21:11 hod

Meteorologické podmínky:

Teplota: 11°C

Rychlost větru: 14,4 km/h (mírný vítr)

Stav oblačnosti: oblačno

add 1.)

Pozorování č.23 – 14.8.2007

Naměřený azimut: 294°

Teoretický azimut: 292° 44"

Západ Slunce: 20:19 hod

Meteorologické podmínky:

Teplota: 19°C

Rychlost větru: 3,6 km/h (vánek)

Stav oblačnosti: malá oblačnost

add 1.)

Pozorování č.24 – 16.9.2007

Naměřený azimut: 270°

Teoretický azimut: 274° 12"

Západ Slunce: 19:10 hod

Meteorologické podmínky:

Teplota: 10 °C

Rychlost větru: 7,2 km/h (slabý vítr)

Stav oblačnosti: jasno

add 1.)

Pozorování č.25 – 14.10.2007

Naměřený azimut: 254°

Teoretický azimut: 257° 23"

Západ Slunce: 18:10 hod

Meteorologické podmínky:

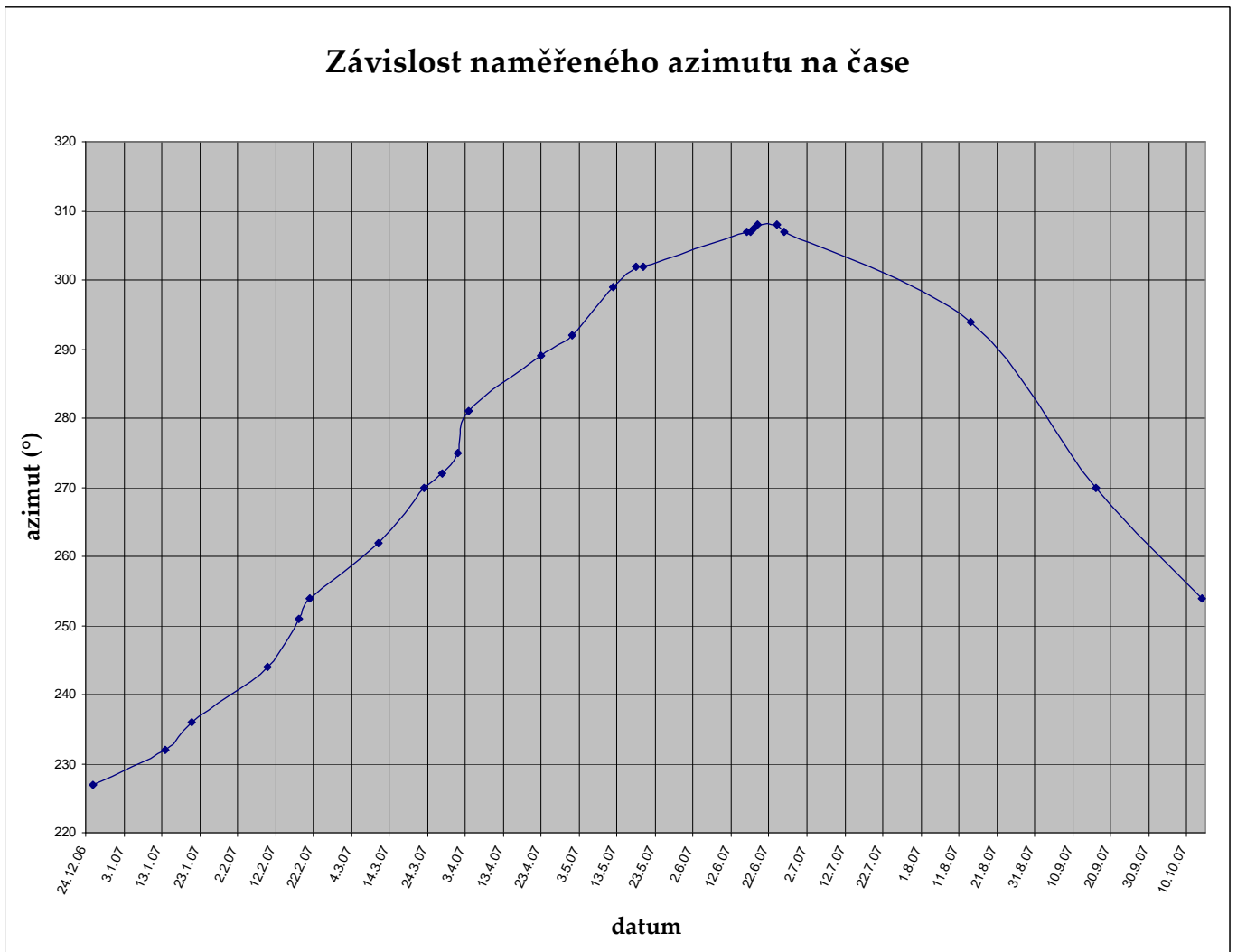
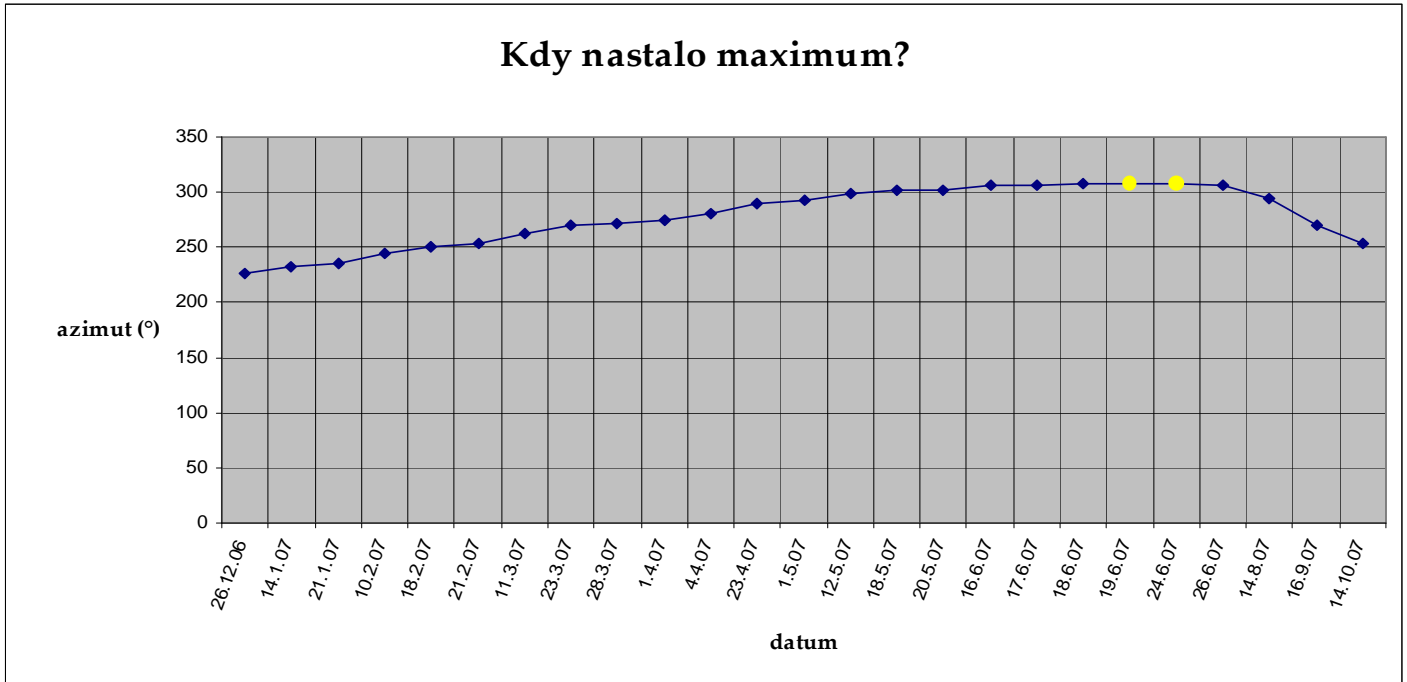
Teplota: 3 °C

Rychlost větru: 3,6 km/h (vánek)

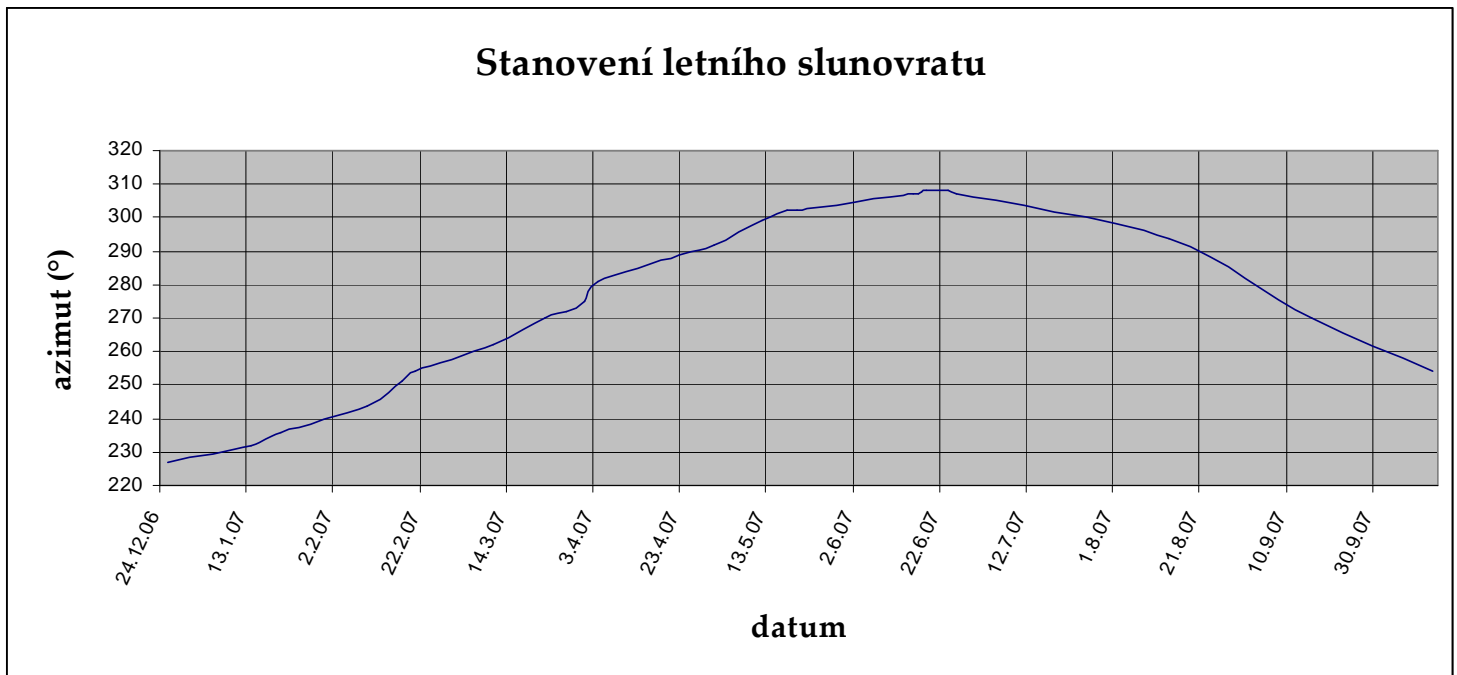
Stav oblačnosti: jasno

add 2.)

add 2.)

Z grafu vidíme, že maximum se nachází okolo 22. června, takže v blízkosti tohoto dne nastal letní slunovrat. Konkrétní čas jsme nemohly blíže určit, protože náš měřicí přístroj nám neumožňoval stanovit hodnotu azimutu tak přesně. Buzola měří v přesnosti na stupně ($^{\circ}$), a to je pro tento účel velmi velká jednotka, jelikož ve dnech kolem slunovratu se hodnota azimutu měnila řádově v minutách, a protože $1^{\circ}=60''$, nastala obrovská chyba měření. Navíc, Slunce zaujímá na obloze určitou plochu, a zvláště při zhoršených meteorologických podmínkách bylo velmi obtížné naměřit přesné hodnoty.

V období slunovratu nám nebylo umožněno pozorovat každý den, kvůli špatným podmínkám, z toho důvodu je možné, že maximum nastalo právě v jednom z těchto „zatažených“ dní.

Přesný (teoretický) čas letního slunovratu je 21.6.2007 20:07 hod SELČ (Hvězdářská ročenka 2007).

add 3.)

Zdánlivý pohyb Slunce po obloze:

add 3.)

Mapka pozorovacího stanoviště:

Závěr:

Cílem naší práce bylo určit datum letního slunovratu. Zjistily jsme, že slunovrat nastal okolo 22. června. Tato metoda rozhodně nepatří mezi nejpřesnější a určitě by bylo třeba odstranit řadu nedostatků.

Autoři:

Kateřina Nevolová
16let

Adresa:

Kateřina Nevolová
Družstevní 104
Žleby 285 61

E-mail:

katka.nevolova@gmail.com

Škola:

Gymnázium a SOŠPg
Masarykova 248
Čáslav 286 01

Lenka Koritarová
17 let

Adresa:

Lenka Koritarová
V Borovičkách 131
Žleby 285 61

Email:

lenka.koritarova@gmail.com

Škola:

Gymnázium a SOŠPg
Masarykova 248
Čáslav 286 01